NA DE REVOLUTIE

Geen rechters, Geen gevangenissen!

door

PETER KROPOTKINE

Amsterdam - De Roode Bibliotheek.

Na de Revolutie = Geen rechters, geen gevangenissen!

Ofschoon het woord „Anarchie" in zijn oorspronkelijke beteekenis niets anders zeggen wil dan regeeringloosheid, tracht men daaraan de beteekenis te doen hechten van de grootst mogelijke wanorde Denk u al 't slechte, ontzettende, verwerpelijke en booze bij elkaar, dat zich de fantasie van onwetenden, bevooroordeelden, laaghartigen en kwaadwilligen kan voorstellen, en ge hebt een flauw begrip van anarchie.

In één woord: anarchie is in den mond der heerschende klassen en hunne getrouwe hielenlikkers, de alleruiterste graad van ordeloosheid.

Het is dus geen wonder, dat de meeste menschen voor dit bloote woord terugdeinzen en het als dolheid beschouwen, wanneer een revolutionaire partij zich anarchistisch noemt en de anarchie als 't ideaal van de toekomstige maatschappelijke inrichting beschouwt.

Zoo komt het ook, dat vele oprechte revolutionairen, die in den grond hetzelfde beoogen en nastreven als wij, met flauwe vrees terugschrikken voor het woord „Anarchie". Ze meenen dat hunne ideeën en hun streven door een zoodanigen titel bij voorbaat bij de massa geeompromitteerd zouden zijn.

Ware revolutionairen mogen zich echter voor een woord niet bang maken; overigens vermogen al hun protesten tegen de anarchie niets.

Sedert de menschheid in twee vijandelijke klassen: overheeschers en overheerschten verdeeld is, streefden de eersten er naar om niet slechts hun heerschapijij door 't ruwe geweld te stutten, maar bovenal om op moreele gronden te bewijzen en te bevestigen, dat het principe, het beginsel van die heerschappij nuttig en noodig is voor 't welzijn en 't geluk der overheerschten. En dit was slim overlegd. Immers het brutale geweld biedt op den duur geen voldoenden steun aan.

Dit dient alleen om tegenover een zeker deel des volks het gezag te handhaven, nadat het overige deel het gezag als zoodanig in principe aangenomen heeft.

Om nu de noodwendigheid van 't gezag te bewijzen, bemachtigden de heerschende klassen de maatschappelijke betrekkingen en stelden bestaande, onderling aangenomen regelen, zeden en gebruiken vast bij geboden en wetten van overheidswege.

In 't bizonder was 't er hen om te doen, de stoffelijke voordeelen ten hunnen bate aan te wenden. Voor dit doel was een machtsontwikkeling noodig, die recht evenredig was met de toeneming van het privaat-bezit. En terwijl nu door dit laatste de maatschappelijke verschillen zich uitbreiden en samengestelde

werden, kwam het allengs zoo ver, dat op den huidigen oogenblik het gezagssysteem zich ingedrongen heeft in de meest intieme aangelegenheden van het individu. Geen mensch kan zich meer bewegen, niemand kan een schrede meer doen, ja zelfs zijn natuurlijke behoeften niet verrichten, zonder door de hooge „overheid“ gekweld en bij gelegenheid gestraft te worden.

Alle standen der heerschende klassen waren ten allen tijde ijverig bezig, de overheerschten te doen gelooven dat het gezag absoluut noodzakelijk is voor den bloei en het welzijn der maatschappij en dat het de oorsprong en de behoeder van alle „orde“ is. Het was door God ingesteld, het was een gebod van God, zich te voegen naar de overheid en haar te gehoorzamen. Later was dit beroepen op God niet meer voldoende. Men moest een nieuwe uitdrukking hebben. En zoo ontstond in den modernen tijd de stelling: het gezag is een tusschen het volk en den staat gesloten verbond, waaraan ieder individu zich zonder tegenspraak moet onderwerpen.

Is het nu te verwonderen dat de gansche heerschende klasse, die alleen de voordeelen van 't gezag-principe geniet. plus allen die trachten hun plaats in te nemen bij 't hooren van het woord „anarchie“, in een soort razende woede vervallen? Anarchie toch beteekent, zooals we reeds aangehaald hebben, een maatschappelijke toestand zonder 't minste gezag. d. w. z. een toestand van volkomen vrijheid en gelijkheid

Het is dus van minder belang of het woord „anarchie“ goed dan wel verkeerd is Van meer gewicht is het, te onderzoeken of het gezagsbeginsel nuttig en noodzakelijk is voor het welzijn en den bloei der maatschappij en of de menschheid zonder eenig gezag beter en gelukkiger zou kunnen leven.

Wie onder de tegenwoordige verhoudingen het doen en laten der menschheid nagaat, moet bepaald tot de schijnbaar juiste slotsom komen, dat de individuen slechts door booze neigingen, als heb- en heerschzucht, nijd en zelfzucht, geleid worden Alleen bij nadere beschouwing komt men er toe te gelooven dat deze eigenschappen allereerst en hoofdzakelijk hunnen oorsprong vinden in de maatschappelijke regeling der zaken Volgens de bestaande orde der dingen en de daaruit voortgesproten zeden worden alleen zij met roem en eer gekroond. wie het gelukt zich een veel grooter deel van de stoffelijke en maatschappelijke schatten toe te eigenen dan zij voor de bevrediging hunner natuurlijke behoeften noodig hebben; of zij, die het verstaan een beduidende aantal hunner medemenschen voor hunnen wil te doen buigen en van hunne luimen afhankelijk te maken.

Deze onderlinge broederkrijg hangt evenwel niet af van den persoonlijken wil, van de vrijwillige handeling van het individu om uitzuiger of uitgezogene, onderdrukker of onderdrukte te zijn

neen, hij is het fatale, onvermijdelijke gevolg van een maatschappelijk systeem, dat iederen éénling met onweerstaanbaar geweld dwingt uitzuiger of uitgezogene, onderdrukker of onderdrukte te zijn. Allen staan voor de keus: zijns gelijken te verslinden of door zijns gelijken verslonden te worden!

Een maatschappij, welke autoriteit en privaatbezit tot basis heeft, biedt geen middenweg.

Het bestaan van deze beide grondbeginselen veroorzaakt een scheiding van de maatschappij in twee klassen met lijnrecht tegenover elkander staande belangen, dus twee vijandige klassen Hoe meer nu gezag en privaatbezit ontwikkeld zijn, des te grooter zal het kontrast zijn, des te meer zullen de belangen tegenover elkaar staan.

Iedere vooruitgang op het gebied der technische wetenschappen, iedere ontdekking van een natuurkracht of van eene voor de menscheid nuttige eigenschap van de producten der natuur of hare elementen drijft tot concentratie der maatschappelijke rijkdommen in altijd weiniger handen, terwijl alle politieke machtsfactoren ter wereld niet in staat zijn dit concentratie-proces tegen te houden.

Het is duidelijk, dat een zoodanig systeem met zijn afschuwelijke uitwerking — de verarming der massa bij voortdurend stijgende sociale rijkdommen eenerzijds en de toeeigening dezer rijkdommen door een in verhouding onbeteekenend klein aantal personen anderzijds — geen 24 uren bestaan kon, wanneer het niet een machtige hulp had, wier ontwikkeling parallel loopt met die van genoemd systeem. Deze hulp is het gezag. Welken vorm het ook ook aanneemt, het dient enkel en alleen tot bescherming der sociale onrechtvaardigheden. En welken vorm het tot den huidigen dag aannam, het verraadt onder alle vormen de onmiskenbare neiging zijn macht uit te breiden in het belang der bezittende en bevoorrechte klasse

Privaatbezit en gezag zijn dus op het nauwste met elkaar verbonden, ze zijn onafscheidelijk!

Het privaatbezit zou zonder gezag zijne bekoorlijkheid verliezen. Een persoon b. v. die eigenaar was van een stuk grond zoo als geheel Europa, zou gauw en graag van dezen titel afstand doen, wanneer hij slechts de vruchten van eigen arbeid genieten kon. Op het oogenblik evenwel, waarop hij zich uithoofde van zijn gezag een deel van de arbeidsvruchten zijner medemenschen kan toeëigenen, is zijn belang aan hun bezit van dezen eigendomstitel geketend, en zal hij er voor alle dingen op bedacht zijn, zijn gezag uit te breiden en te bevestigen, om daardoor zijn aandeel in de arbeidsopbrengst van anderen grooter te maken.

Het gezag is daarom een hoofdvoorwaarde van de uitzuigerij van den eenen mensch door den anderen Het privaatbezit van

sociale goederen — in zooverre deze niet voor de bevrediging aan persoonlijke behoeften noodzakelijk zijn — stelt het gezag als voorwaarde voorop. Het gezag biedt den eenling het moreele en stoffelijke machtsmiddel zich ten koste zijner medemenschen stoffelijke voordeelen en voorrechlen toe te eigenen. De stoffelijke voordeelen en voorrechten zullen in dezelfde verhouding aangroeien als zijn gezag over zijne medemenschen. Zijn hoogste punt heeft het gezag bereikt in den staatsvorm. En de autoriteit van den staat heeft zich precies in gelijke verhouding ontwikkeld met de concentratie der sociale rijkdommen in voortdurend minder handen.

De democratiseerende bourgeoisie zag spoedig in, dat de toestand voor haar onhoudbaar werd en bekeerde zich weldra tot de moderne ideeën der sociale „orde." Om nu evenwel in de oogen des volks democraten te blijven, was er voor hunne huichelarij een masker, een dekmantel noodig in verschillende landen was die spoedig gevonden. Zij bestond in algemeen kies- en stemrecht. Dat dit stemgeknoei verderfelijk werkt en werken moet. blijkt uit het volgende: 1°. massa's gaan zich interesseeeren voor den staat en zijn gezag; 2°. het respect voor den staat en zijn aanhangselen wordt tot een eeredienst verheven; 3°. de massa's gaan werkelijk gelooven in hun souvereiniteit, zoodat iedere smaad, iedere laagheid door de heerschende klasse op rekening des volks kan geschoven worden. „Volk, gij zijt souverein, gij hebt uw lot in uw eigen hand! Zijt gij niet tevreden zoo is het uw eigen schuld, waarom hebt gij niet beter gekozen? Wilt gij deze of gene verbetering, stem die of die!"

Het staatsgezag krijgt door 't algemeen kies- en stemrecht een zekere sanctie. 't Volk ziet dit zeer goed in, vandaar dat in landen, waar algemeen stemrecht bestaat, 't percent der kiezers, die niet stemmen, even groot en dikwijls grooter is dan in die waar 't stemrecht beperkt is.

Een eigenaardige illustratie levert ons 't land van stemrecht bij uitnemendheid, nl. Zwitserland. Daar is het reeds zoover gekomen, dat in het kanton Zürich het verplichte stemmen is ingevoerd. (Zoo men weet thans ook in Holland n. v. d. uitg.) Iedere stemgerechtigde ontvangt een stembiljet thuis en is verplicht dit in te dienen. Doet hij dit niet, dan heeft hij twee dagen tijd om het stembiljet terug te zenden en bij verzuim daarvan moet hij boete betalen.

Ziehier een der fraaiigheden, waartoe 't algemeen kies- en stemrecht plus referendum leiden. Doch genoeg hiervan. 't Is hier niet de plaats om over de noodlottige gevolgen van den stemzwendel uit te weiden.

Laten we dus tot de zaak in quaestie terugkeeren.

***

Privaateigendom en gezag zijn dus als basis der sociale organisatie verderfelijk voor de menschheid, hare beschaving en ontwikkeling.

Men late zich niet in de war brengen door de verwijzing naar den vooruitgang, welke het menschdom onder dit maatschappelijke systeem gemaakt heeft, als zouden deze voortschrijdingen door middel van, of dank zij deze organisatie gemaakt zijn, zooals de heerschende klassen en hunne flikflooiers zoo gaarne het volk willen diets maken.

Neen, de vorderingen, welke de menscheid tot nu toe gemaakt heeft zijn onafhankelijk van het heerschende systeem: wat zeg ik? ze zijn trots die organisatie gemaakt. Immers de schade, die privaatbezit en gezag aan de menschelijke beschaving berokkend hebben, is alleen over de laatste tweeduizend jaar niet te berekenen. En het is zeker niet te veel gezegd, wanneer ik beweer, dat de ontwikkeling der menschheid zonder deze twee beginselen duizendmaal hooger zou staan dan nu het geval is.

Steeds en overal waren bezit en gezag een hinderpaal voor den vooruitgang. De menschheid vermocht geen enkelen stap voorwaarts te doen, zonder een soms eeuwendurenden, vreeselijken strijd met dit tweehoofdig monster.

Sedert het bestaan van dit ongedierte is de beschavingsgeschiedenis één aaneengeschakeld verhaal van dezen kamp. Hoe dikwijls geloofden de volkeren, dat zij het gedrocht de klauwen afgeslagen en daardoor onschadelijk gemaakt hadden. Doch na korten tijd namen ze met ontzetting waar, dat in plaats van één afgeslagen klauw, honderd anderen aangegroeid waren, die in hunne ingewanden wroetten. Dit bewijst, dat het niet genoeg is, het ondier te verwonden of te verminken, neen: het moet vernietigd worden.

Het is niet genoeg, het eénen kop (het privaatbezit) af te slaan zooals de socialisten der autoritaire richting (Sociaal Demoçraten, Kollectivisten en Kummunisten) pogen te bewerkstelligen. Want het is zeker, dat in plaats van den afgehouwen kop een andere zal wassen, zij het in gewijzigden vorm. Daarom moeten beide koppen afgeslagen en met den romp in den afgrond der vergetelheid neergestort worden.

***

Wie er zich eenmaal aan gewend heeft de ontwikkeling der menschheid en hare maatschappelijke vorming met eigen oogen en niet door den geprepareerden bril der officieele zaakgelastigden te bezien, zal met ons, anarchisten bemerken, dat alle werkelijke schreden op de baan des vooruitgangs gedaan zijn onafhankelijk van alle zoogenaamde goede heerschers, onafhankelijk van alle zoogenaamde vrije regeeringsvormen en trots alle ultra-reactionare, heerschers en regeringsvormen. Deze laatsten waren allen in meer-

dere of mindere mate hinderlijk voor de ongemeene intellectueele activiteit der groote massa, welke de moeder van alle beschaving, allen vooruitgang is.

Ons stellende op het standpunt der beschavingsgeschiedenis, vragen wij: waardoor hebben over 't algemeen de heerschers en regeeringsvormen, die als „goed" geboekt staan en welke oppervlakkige menschen, als de „oorzaak" van zekere vooruitstrevende hervormingen bewierooken, zich zoo bijzonder onderscheiden? Alles, ja absoluut alles wat ze gedaan hebben bestaat hierin, dat ze de steeds voortschrijdende ontwikkeling der respectieve volken in zekere speciale dingen weinig of geen hinderpalen in den weg gesteld hebben. Dit is hun zoogenaamde „verdienste" waarover zooveel lawaai gemaakt wordt.

De lui, die over een zoodanige verdraagzaamheid de loftrompet steken, wachten zich er echter wel voor van de vele en groote hinderpalen gewag te maken, welke diezelfde heerschers of regeeringsvormen op ander gebied aan den vooruitgang in den weg legden, zoodra de betrokken heerschers of heerschende klassen bemerkten dat er gevaar dreigde voor hunne privilegiën en voorrechten.

Hoe dikwijls was daarenboven zulk een verdraagzaamheid alleen het resultaat van afgedwongen voorwaarden, of het gevolg van kortzichtigheid der heerschers, welke de draagwijdte van een nieuwigheid, van een schrede voorwaarts niet vermochten te beoordeelen. De katholieke kerk heeft zich b. v. nooit aan zulk een kortzichtigheid schuldig gemaakt. Zij bestreed en bestrijdt uit principe tot den huidigen dag de minste nieuwigheid of verandering in de bestaande grondstellingen en inrichtingen. Iedere verandering moest zich trots en tegenover de katholieke kerk baanbreken. Eerst wanneer ze voor een fait accompli staat, onderwerpt ze zich aan den onweerstaanbare drang der ijzeren noodzakelijkheid en tracht zich de nieuwigheid aan te passen om haar tegelijkertijd in haar belang uit buiten.

Kortom, het gezag, in welken vorm dan ook, was ten allen tijde een remblok voor den ontwikkelingsgang der menschheid.

Hieruit alleen is het logisch gevolg te trekken, dat de menschheid het gezagprincipe niet alleen zonder schade kan ontberen, doch dat zij zonder gezag veel gelukkiger bestaan kan, daar zij slechts zonder autoriteit, d. w z. zonder eenigen vorm van gezag ongehinderd voorwaarts kan schrijden op de baan van ontwikkeling en beschaving.

Hij, die alle onbetwistbare feiten uit verleden en heden goed beschouwt, zal en moet met ons erkennen, dat het geloof aan de noodzakelijkheid van een autoritaire inrichting in de maatschappij niets anders is dan een kunstmatig geteeld en systematisch in het volk aangebracht bijgeloof. De voortschrijdingen op den weg der

beschaving trots en tegenover alle autoritaire macht bewijst, dat de menschheid in haar sociale doen en streven door hoogere invloeden geleid wordt dan de wijste en machtigste regeering vermag uit te oefenen. Deze invloeden zijn de eeuwige wetten der natuur.

Een van deze wetten, waaraan de menschheid haren ganschen vooruitgang te danken heeft, is de sociabiliteit, de trek naar gezellig verkeer, de zucht naar gezelligheid.

Zelfs de beste wet (hiermede wordt een wet bedoeld, welke algemeen als „recht" of „onrecht" aangenomen zaken gebiedt of verbiedt) wordt door de menschen niet nageleefd, om haar goede of slechte eigenschappen; de menschen streven er niet naar recht te doen omdat het recht is, zij vermijden het onrecht niet, omdat 't verkeerd — neen, omdat het geboden of verboden is. Daarbij trachten zij nauwkeurig slechts zooveel te doen of na te laten als de wet woordelijk aangeeft. De wet beneemt den menschen iederen prikkel om zelf te voelen en uit te vinden wat recht of verkeerd is; zij beneemt hem iedere verantwoordelijkheid over zijn doen of laten, over goed of slecht; zij verstikt zijn geweten, het heeft slechts te gehoorzamen. Daaruit ontsproot eenerzijds het algemeen in praktijk gebrachte grondbeginsel, dat alles gedaan mag worden, wat niet uitdrukkelijk verboden is; — anderzijds het algemeen streven van de autoriteit iederen schred' én tred, iedere, zelfs de meest onbeduidende, aangelegenheid door wetten te reglementeeren.

Daardoor is echter bij de moderne volken het bewustzijn hunner waarde als mensch zoo diep gezonken, dat zij zich niet onderscheiden aanspraak op dien titel te maken, wanneer het niet hier of daar in een of andere wet geschreven staat. Bestaat er een smaadvoller zelfvernedering?

De slaven der oudheid verdroegen hun juk slechts met de uiterste zelfbeheersching. De hoon, anderen te moeten dienen vervulde hun gemoed met zulken afschuw, dat zij voor een goed deel marteling en dood boven die schande verkozen. Een ander deel daalde vroeg in 't graf, verteerd door woede en smart over 't verlies van hun menschenwaarde. Maar allen bleven altijd tot zelfs in 't verste nageslacht met haat en wraak bezield tegen hun onderdrukkers. Thans is onderdanigheid een deugd geworden en het bewustzijn van zijn menschenwaarde is een misdaad. Men gelooft, dat het einde der wereld, het vergaan van 't menschdom nabij zou zijn, wanneer er geen autoriteit meer was, waaraan de menschheid te gehoorzamen heeft.

Het bewustzijn omtrent goed en slecht, dat in de mensch zelf zetelt, is de eenig bestaanbare grondslag voor rechtvaardigheid. Het is niet alleen de basis; de rechtvaardigheid is de eeuwig kiemende, eeuwig voortbrengende en wassende vrucht van dit bewustzijn.

Hoe komt het nu, dat de menschen de rechtvaardigheid buiten,

boven zich zoeken in plaats van in of bij zich zelf?

De beantwoording van deze vraag geeft ons in zekeren zin den sleutel tot een andere: hoe komt het dat zich het gezag trots al zijn openbare verderfelijkheid zoolang in de menschelijke maatschappij heeft kunnen staande houden, zoodat het zelfs in onze eeuw bij voorkeur het tijdperk van verlichting en wetenschap genoemd, zich heeft kunnen ontwikkelen tot zulk een reusachtige macht, zóó is doorgedrongen in de nerven der menschheid, dat zelfs de meest vooruitstrevende menschen het beschouwen als een noodzakelijk, een integreerend deel der maatschappij?

Het antwoord ligt voor de hand: de menschen zijn nog behept met bijgeloof. In weerwil van de schijnbare verlichting, trots den schijnbaar wetenschappelijken vooruitgang, staan zij, wat deze zaak betreft, nog op 't zelfde standpunt als de menschen van duizenden jaren her; zij gelooven, dat het „goede" en „booze" hun oorsprong vinden in bovennatuurlijke invloeden.

Evenals de menschen van vóór duizenden jaren het goede aan goede en het kwade aan booze goden toeschreven, zoo draaien ook thans nog de meeste menschen in denzelfden kring. De goden zijn veranderd. Uit het veelgodendom werd één god gemaakt, die alles voedde. Toen deze onzichtbare, onbegrijpelijk god te oud en te krank werd, benoemde men plaatsvervangers in menschelijken zicht- en tastbaren vorm, om deze zooals het tegenwoordig gebeurt, weder om te zetten in afgevaardigden, uitverkorenen, of souvereine volksmeerderheden. Zooals we reeds gezegd hebben, is de vorm veranderd, doch het wezen is 't zelfde gebleven. Het goede wordt niet in den mensch, doch „buiten", „boven„ hem gezocht.

De rechtvaardigheid was een attribuut van de goden. Nadat dezen samengevat werden in één enkelen god, was dit wezen de bron van alle gerechtigheid.

Alle gebruiken die de menschen in hun gemeenschappelijk verkeer als goed en recht erkend hadden, werden geboden gods. Zijne dienaren waren de eenige gevolmachtigde vertolkers van die geboden. De geschiedenis leert ons, tot welken omvang dit beginsel zich uitbreidde.

Volgens de christelijke mythe was de menschheid na den zondenval slecht en verdorven, en onbekwaam in zichzelf rechtvaardigheid te vinden Schier alle godsdienstige mythen leeraren ditzelfde beginsel van den val en de boosheid der menschen, ten einde deze in hunne waarde te vernederen en de rechtvaardigheid uitsluitend als een eigenschap der godheid voor te stellen. Dit principe is tot op den huidigen dag vastgehouden geworden.

Tot op het einde der vorige eeuw stamden alle wetten en geboden middelijk van god af. Geestelijken en vorsten bij godsgenade waren de middelaars tusschen de goddelijke rechtvaardigheid en den

mensch. China heeft tot nu toe geen profane wetten, doch alleen goddelijke geboden en ook het christendom beschouwt en verklaart nog heden alle beginselen van gerechtigheid als goddelijke openbaringen.

En zijn de beslissingen der volksmeerderheden, waarop men zich beroept, ook niet zoo iets als goddelijke openbaringen? Wordt niet het besluit der meerderheid beschouwd als een boven een mensch staande openbaring, om hem te leeren wat goed of kwaad zij? Met welk recht is b. v. de 8009de stem meer waard dan de 8008ste stem der minderheid, wanneer zij niet goddelijk waren? Want wie kan zeggen door welke oorzaken deze eene stem „voor" i. p. v. „tegen" stemde, zonder nog in aanmerking te nemen, dat wellicht een acht- of negenhonderd stemmen in 't geheel niet uitgebracht werden!

Dit alles bewijst, dat men in weerwil van alle zoogenaamde atheisme met bijgeloovige vroomheid der godheid offers brengt. Het is daarom geheel consequent, wanneer die lui spreken van de stem des volks is gods stem. Inderdaad waar het recht prijsgegeven wordt aan het toevallig spel van eenige stemmen. zet men goddelijke voorzienigheid voorop en loochent men het recht van den mensch.

Zoo zien we dus, dat de geboden der kerk, der vorsten bij godsgenade, der parlementen of der volksmeerderheden wel verschillen van vorm, doch in wezen gelijk zijn, zij zijn goddelijke openbaringen in plaats van de uitdrukking van het rechtsbewustzijn van den mensch te wezen.

Nog meer, het rechtsbewustzijn des menschen werd daardoor vervalscht, het werd in de war gebracht en verkwijnde in plaats van te gedijen en te versterken. De rechtvaardigheid van goddelijken oorsprong — zelf blind — verlangt van de blinde menschen onderwerping aan hare geboden. Al moge het persoonlijk uit het praktisch leven ontwikkeld rechtsgevoel nog zoozeer daartegen in opstand komen, zij duldt geen tegespraak, geen afwijking — zij is gebiedend, zij is absoluut. Evenals de godheid zelf geen onderzoek naar haren oorsprong veroorlooft en eenvoudig geloofd en erkend moet worden, gelijk zij zelf als verklaring gebruikt wordt van alles wat de mensch niet begrijpt. Deze gebruikt nu de verklaring gods om zich 't denken te besparen en dingen op te helderen. die nu voor hem zoo helder zijn als een glas modder.

In de moderne maatschappij is het recht niet alleen een goddelijk attribuut, het is de godheid zelf. Evenals in den godsdienst heeft zij hare priesters en hoogepriesters. haren eeredienst en hare plechtigheden; zelfs de onfeilbaarheid ontbreekt hier niet. Wee dengene, die het waagt aan hare onfeilbaarheid te twijfelen aan hare leerstellingen te tornen! Alle donderslagen en bliksemschichten van den goddelijken toorn treffen zijn hoofd!

O, die verlichte negentiende eeuwsche menschen! Met een verachtelijk schouderophalen spotten zij over de onfeilbaarheid van den paus en desalniettemin krommen zij deemoedig hun nek onder de onfeilbaarheid van het recht, der geschreven wet.

Bekijk eens zoo'n priester van het recht, wanneer hij in functie is. Zijn gezicht, gelijk aan dat eener mummie of verteerd door hartstochten blaast zich op tot paarswordens toe in het gevoel zijner waardigheid; ieder menschelijke gevoelsaandoening is in hem verstikt; hij kan de menschelijke waardigheid van den aangeklaagde ongestraft met voeten treden: hij is en gevoelt zich dan ook één stuk onfeilbaarheid! — Zelfs de minste gerechtsdienaar gevoelt er zich een deel van. Als mensch moge hij een smerig erbarmelijk sujet of 'n botterik zijn; als priester van het recht staat hij evenals de priester der kerk, boven de menschen heilig, onaantastbaar, Deze zoowel als gene staat in direkte verbinding met de godheid, zijne beslissing is door god ingegeven!

Welke schandelijke, jammerlijke komedie wordt dusdoende met de meest eerbare gevoelens der menschheid gespeeld. Bijna ieder mensch gevoelt dit en de hervormingsgezinden zoeken de oorzaak in den vorm in de bureaukratie. De grond ligt evenwel dieper, hij ligt in het beginsel, dat vooropstelt het recht in een buiten en boven den mensch staand gezag te zoeken.

Het gevolg van dit boven den mensch staande, buitenissige recht is een doorloopende schending van het individueele rechtsbewustzijn Want de duizenderlei verbindingen welke de mensch in het praktische leven, in hun doel en streven in voortdurende wrijving houdt, roept zekere grenzen in het leven, die een onderlinge respekteering bedingen en zoo stilzwijgend erkende, algemeene en maatschappelijke levensregelen worden, welke iedere éénling slechts tot schade voor zich zelf schenden kan. Daaruit ontwikkelt zich in het bewustzijn des menschen een som van rechten en plichten in en tegenover de maatschappij, welke som te grooter is, naarmate de beschaving en onwikkeling verder zijn geschreden d. w. z. hoe grooter de som der genietingen is, die het individu verkrijgt van den nagelaten beschavingsarbeld van voorafgegane geslachten. Het bewustzijn der persoonlijke menschenwaarde vindt zijn eenigen en volkomen waarborg in de respekteering van dezelfde waarde in zijn medemenschen en deze onderlinge waardeering vormt de basis van het natuurlijk sociaal recht. Dit laat zich derhalve noch door meerderheden, noch door deputaties noch door andere goddelijke openbaringen, tot wetten formuleeren. Het is niet iets absoluuts. niet iets onveranderlijks, doch 't vindt zijn oorsprong in het gemeenschappelijk leven der menschen, het hangt daarmee samen, is ermee inherent. Met dit leven geboren en getogen, groeien zij samen onafscheidelijk verbonden op. Het recht afscheiden van het individu staat gelijk met de vernietiging

der menschheid: de menschheid afscheiden van het recht beteekent de vermoording van het recht. In werkelijkheid tracht men sedert duizenden jaren dezen afschnwelijken dubbelen moord te volbrengen En dat wat men door deze poging bereikt, bewijst meer dan voldoende den onverbreekbaren band tussschen den mensch en het recht.

Men heeft het recht trachten los te scheuren van de menschheid, vermits men het in buitenissige openbaringen zocht, en deze gerechtigheid werd een veile hoer, de sluipmoordenares harer moeder: de menschheid! Hare geheele geschiedenis bestaat in één onafzienbare reeks misdaden tegen de menschheid. Men heeft het recht pogen af te scheiden van de menschheid, dewijl men het individu als rechtloos kreatuur behandelde; de menschheid werd in hare waarde verlaagd, zij werd beroofd van haar rechtsgevoel, en zij veranderde in een maatschappij van wettelijke sluipmoordenaars, dieven en bandieten.

Doch een volkomen scheiding is in weerwil van de inspanning van duizenden jaren niet tot stand gekomen. Dat, wat de officieele maatschappij „recht" noemde en als zoodanig aanbad, was niets dan een schandelijk karikatuur. Het ware, onvervalschte recht hield trots alle doodsgevaar de menschheid stil en geheimzinnig omvat. Zij is de baan, langs welke de vrijheidszon haar loop volgt. En eerst, wanneer deze de dikke ijskorst, gevormd in den donkeren nacht der autoritaire winter doodsheid, door hare liefelijken stralen heeft doen smelten. zal het recht zijn hooge, edele gestalte vertoonen. Het zal de thans nog geestelijk blinden ziende, de geestelijk dooven hoorend maken, en met snelle vlucht de menschheid voeren naar het ideaal der volkomenheid.

***

Sedert een eeuw worstelen en strijden de onderdrukte volkeren om recht. Alle eischen en pogingen van de met hun lot ontevreden revolutionaire volksmassa's — van de groote Fransche revolutie tot nu toe — laten zich samenvatten in 't eene woord „recht." Zij is het wereldbewegende ideaal geworden, zonder hetwelk terecht geen heil, geen vrede voor de menschheid te verwachten of denkbaar is.

Doch tot op dezen dag kon dit ideaal ten spijt van alle revoluties en hervormingen niet verwezenlijkt worden. Na ieder verandering namen de volkeren tot hunne vertwijfeling en bevreemding waar, dat zij zoo na als voor dien onder 't juk van het onrecht gebogen gingen en wierpen de gevangenissen hun sombere schaduwen op de menschheid.

De oorzaak dezer bevreeemding bestond daarin, dat de volken het recht buiten en boven zich zochten. En zoolang zij in deze begripsverwarring blijven volharden. zullen zij ook geen recht vinden. Niet buiten, maar in zichzelf moeten de volken het recht

zoeken, terwijl zij genoodzaakt zijn alles te vernietigen, wat zich tegenover hen stelde of stelt. Het recht moet gezocht worden in het rechtsgevoel van iederen éénling, anders zal het nooit te voorschijn komen. Het is in ieder individu en in de menschheid in zijn geheel aanwezig. Alles wat zich onder eenig voorwendsel, 't zij als goddelijke openbaring, 't zij als vorst bij de gratie gods, 't zij als meerderheid des volks aanmatigt, de stem of de tolk van het recht te zijn, is een overweldiging van het recht zelf.

Om deze verkrachting te rechtvaardigen, tracht men zich gewoonlijk te verbergen door de belangen der maatschappij als motief op te geven; men overmant het recht in naam des rechts.

De maatschappij wordt daardoor in voortdurenden opstand tegen het individu gebracht doordien zij den éénling zijn waarde tracht te ontrooven om hem tot marionet te maken. Nog erger, ze draait de zaak om en verklaart het individu voor een gevaarlijk, boosaardig, der maatschappij vijandig dier, dat zich in voortdurenden opstand tegen het recht bevindt, en dat door knoet en boeien in toom gehouden moet worden.

Buitendien glijden de buitenissige rechtsapostelen, wijselijk zoo maar losjes heen over de logische gevolgtrekking, dat wanneer het individu werkelijk zulk een afschuwelijk, wild dier is, ook al die individuen, welke de vreeselijke rechterlijke macht in handen hebben, haar als een wapen tegen de gemeenschap kunnen aanwenden, welke laatste daartegen bepaald onmachtig is. Zulks was dan ook werkelijk tot op dezen oogenblik het geval en zal zoolang 't geval zijn als het recht afgescheiden wordt van den mensch, zoodat deze niet zijn eigen, door eigen rechtsgevoel geleide rechter is.

Het recht werd in handen van het individu of van de maatschappij niet zulk een vreeselijk wapen tegen de menschheid, omdat het individu behebt is met anti-sociale ondeugden; neen, het individu matigde zich alle denkbare anti-sociale ondeugden aan, omdat het 't wapen des rechts in handen had en uit kracht daarvan boven de maatschappij stond. De beste mensch werd als steunpilaar van het recht: boos, heerschzuchtig, tyranniek en slecht.

Wat is dan toch eigenlijk de maatschappij, dat zij zelfs door socialisten beschouwd wordt boven het individu te staan, zoodat het individu zich aan haar heeft te onderwerpen, alles voor haar heeft op te offeren? Is zij niet eenvoudig de som van de éénlingen?

Heeft zij niet het doel de belangen der individuen gemeenschappelijk te volbrengen, wat het individu alleen niet vermag? Niets minder maar ook niets meer. Het pasgenoemde was de eenige drijfkracht der menschen, evenals dit het geval was bij alle dieren, die in gezelschap leven; zonder dat zou er nooit een menschelijke maatschappij ontstaan zijn. En nu wil men heden, nadat

zich deze maatschappelijke neiging op zoo grootsche wijze ontwikkeld heeft, haar loochenen, haar uit den weg redeneeren en staande houden, dat voor de menschheid een tuchtroede, een gard noodig is, om haar in orde te houden, de menschen zouden zonder eenige autoriteit alle banden van het sociale leven verbreken de sociale harmonie verstoren, hare eigen belangen met voeten treden en zoo ten gronde gaan!

Nu, wanneer dit richtig was, dan had de heerschende klasse het absoluut onbetwistbaar recht alle personen, die het wagen aan de bestaande orde van zaken te tornen, te vernietigen met onbarmhartig geweld, met kruid en lood, met strop en bijl; met kerker en ballingschap. Dan moesten de volkeren alle hoop opgeven, zich ooit te kunnen bevrijden van het hun onderdrukkende onrecht; want dan was de onrechtvaardigheid in de maatschappij niet slechts het produkt van de lafhartigheid der menschen, maar het werk van een fataal noodlot, waartegen alle menscheijke krachtsinspanning vruchteloos is. De volken hadden dan eenvoudig in allen deemoed geduldig te wachten, tot het 't fatum behaagde zich in eenige uitverkorenen te openbaren. Deze laatsten zouden dan als de aangewezen vertegenwoordigers dier openbaring het lot der volkeren leiden moeten.

Wien stijgt niet het schaamrood naar de wangen over zulk een vernedering? En toch ligt deze vernedering ten grondslag aan alle pogingen, die ten strekking hebben het gezag in de maatschappij te handhaven.

Het autoritaire Komunisme, dat evenals de sociale demokratie of het kollectivisme er naar streeft het stoffelijk en geestelijk leven der afzonderlijke eenlingen te concentreeren in een staatsgezag, zoekt het beginsel der menschenverlaging ten toppunt te voeren. Het individu houdt in zoo'n staat op een zelfstandig, zelfdenkend, energisch wezen te zijn; het wordt een tandje van de afschuwelijke staatsmachine, een cijfer in de maatschappelijke samenstelling. Het individu zou nog meer dan thans beschouwd worden als een anti-sociaal beest. dat zich krommen moet onder de ijzeren tuchtroede van den sociaal democratischen volksstaat, of als een giftig ongedierte moet worden vertreden. Want in dezen alleen zaligmakenden staat kon noch genot, noch menschenwaarde, noch recht bestaan.

Daaruit wordt de verachtelijke manier verklaard waarop de autoritaire socialisten de individueele „daden“ tegen de bestaande „orde“ beschouwen; daaruit wordt ook duidelijk. waarom de autoritaire socialisten met zulk een razende woede te keer gaan tegen het anarchisme en de individueele vrijheid.

Zij beschouwen het individu als slecht, boosaardig en anti-sociaal en ongerechtigd om zijn menschenwaarde met eigen vuist te verdedigen. Deze waarde is volgens hunne meening een onver-

vreemdbaar eigendom der gemeenschap, waarover slechts een goddelijke openbaring der meerderheid beslissen kan. Deze bepaalt welk deel ieder toekomt. Het recht is voor haar geen integreerende eigenschap van ieder mensch, geen uitdrukking van het ontwikkeld rechtsbewustzijn van den éénling maar een openbaring uitgedrukt in de besluiten der meerderheid.

En daardoor bewijzen de autoritaire socialisten, in weerwil van alle revolutionnaire frazen, dat zij het wezen van het oude, bestaande onderdrukkings- en onderdanigheidssysteem niet slechts willen laten bestaan, maar hetzelve tot zijn hoogsten graad van ontwikkeling willen opvoeren.

Want het is de grootste mogelijke slavernij en vernedering, wanneer het individu slechts ten prijs zijner menschenwaarde zijn stoffelijk bestaan kan verzekeren. Nog meer! Zoodra het staatsgezag het uitsluitend gebruikrecht bezit van alle stoffelijke en geestelijke goederen der menschheid, is aan het individu iedere mogelijkheid benomen, zich zijner individueele menschenwaarde bewust te worden.

En zou dit nu het doel en streven der menschelijke ontwikkeling zijn? Is dit nu de strekking van den sedert een eeuw steeds stijgenden en aan kracht en energie winnenden strijd voor emancipatie der moderne beschaafde volkeren? Zouden daarvoor stroomen van het edelst bloed gevloeid en millioenen menschen zich opgeofferd hebben?

Neen, duizendmaal neen! Dat is haar doel niet. De strekking van alle emancipatie bewegingen van verleden en heden is het streven naar de hoogste, individueele zelfstandigheid en maatschappelijke onafhankelijkheid; het sreven naar individueele autonomie.

Nadat eenmaal de geestesboeien los werden, ontwaakte, wies en versterkte zich in het individu het bewustzijn van zijn waardigheid en dit vordert met energie zijne erkenning in de maatschappij. Alle gevolgen evenwel der tot nu toe gewaagde pogingen voor emancipatie hadden tot tendens de macht van 't gezag te vergrooten en de individueele autonomie te beperken. De volkeren beginnen echter reeds in te zien, dat ze zich op een verkeerden weg bevinden. In plaats van vrijer, werden ze altijd meer onderdrukt. Hoe meer de volkeren hunne souvereiniteit in den staat uitbreiden, des te meer wordt de souvereiniteit van den éénling verkleind en met voeten getreden en daardoor wordt het persoonlijk zelfbewustzijn in opstand gebracht tegen het gezag in iederen vorm.

De massa's beginnen te begrijpen, dat de vrijheid, gelijkheid en recht een onschendbare drieëenheid vormen, die slechts dan in de maatschappij heerschen kan wanneer ieder éénling haar in zichzelf zoekt. Hare verzorgng bestaat niet in een ver-

laging van het individu, maar in de ontwikkeling en verzorging van het individueele zelfbewustzijn en dit is slechts mogelijk in een maatschappij. waarin iedere éénling bij zijn doen en laten eenig en alleen geleid wordt door de hem eigen zijnde wetten van sociabiliteit; in een maatschappij, waarin ieder vrij en ongehinderd zijne indivudualiteit ontwikkelen en tot zijn recht brengen kan, waarin de wederzijdsche gelijkheid van belangen den natuurlijken band vormt van de solidariteit der belangen, welke de basis van zijn rechtsbewustzijn wordt Slechts dan zal het individu zich bewust zijnde van de persoonlijke verantwoordelijkheid zijner handelingen, het goede doen, omdat het goed en het kwade nalaten omdat het kwaad is. Met de ontwikkeling van het bewustzijn van zijn verantwoordelijkheid, dus van zijn rechtsbewustzijn, verhoogt zich ook de erkenning van eigenwaarde door de respekteering van die zijner medemenschen. En hierop berust de eenige waarborg voor de gelijkheid. Zoo is dus vrijheid de grondslag voor de gelijkheid en vormen beiden het alleen ware, onvervalscht menschen recht!

Daarom zijn wij anarchisten, dat is, doodsvijanden van ieder gezag, iedere sociale ongelijkheid en ieder buitenissig recht.

We streven naar de anarchie, omdat we den mensch, in weerwil van zijn gebreken en ondeugden, niet beschouwen als een anti-sociaal dier, maar in hem alle voorwaarden voor de maatschappelijke harmonie vinden, zonder welke hij nooit tot den thans bereikten graad van het maatschappelijk leven zou geklommen zijn, ja, zonder welke hij waarschijnlijk in den strijd om 't bestaan zou zijn vernietigd De in den mensch zoo sterk uitgesproken eigenschappen der sociabiliteit hebben de meest onbeperkte vrijheid noodig om zich in al de grootschheid der sociale harmonie te kunnen ontwikkelen.

Onze leuze is daarom Weg met alle vooroordeel en bijgeloof!

Weg met alle voorrechten en privelegiën!

Weg met alle heerschappij en gezag!

Leve de Anarchie!